

LITTERATUR

AKTUELLT OM LATINAMERIKA, SPANIEN OCH PORTUGAL

Såsom ett led i utbyggandet av våra kulturförbindelser med Latinamerika, Spanien och Portugal upprättades för ett och ett halvt år sedan det Ibero-amerikanska biblioteket och institutet vid Handelshögskolan i Stockholm.¹ Institutionens bibliotek, som tar sikte på att i första rummet tillgodose de samhällsvetenskapliga och geografiska ämnesområdena men ingalunda saknar exempelvis litteraturhistoriska, konsthistoriska eller skönlitterära verk, omfattar f. n. (november 1952) drygt 2 000 arbeten, varjämte ett sjuttiotal facktidskrifter mottagas kontinuerligt. — Här vill undertecknad blott i egenskap av institutionens bibliotekarie rikta uppmärksamheten på ett litet urval böcker om aktuella politiska och sociala förhållanden i de iberio-amerikanska länderna. Med avsikt har jag särskilt tagit fram engelskspråkiga, då ju de för det stora flertalet intresserade ännu ställa sig mera tillgängliga.

En utmärkt översikt land för land finner man i *A. F. Macdonald*: »Latin American Politics and Government» (New York 1949), ett av de arbeten, som *Herbert Tingsten* hann utnyttja för sin 1950 utkomna politiska snabbkiss från A. B. C.-staterna och Uruguay: »Revolutionsernas arvtagare.» Sedan dess har utkommit ett annat översiktsverk, *Germán Arciniegas*: »The State of Latin America» (New York 1952). Dess författare är en välbekant colombiansk intellektuell, som också tillhört liberala ministärer i sitt hemland, och som nu befinner sig i exil i Förenta Staterna. Att hans arbete skall ha en synnerligen subjektiv prägel är givet; för kännedomen om de latinamerikanska problemställningarna är det emellertid av det största värde och utgör en fängslande läsning. — Ett standardarbete om de fackliga organisationerna i Latinamerika är *M. Poblete Troncoso*: »El movimiento obrero latinoamericano» (México 1946). — Nu, då en republikansk president åter tar säte i Vita huset, kan *A. DeConde*: »Herbert Hoover's Latin American Policy» (Stanford 1951) ha särskilt intresse. Författaren anser Hoover vara initiativtagaren till den »goodneighbor policy», som brukar förknippas med Franklin D. Roosevelts namn.

I det av *A. C. Wilgus* utgivna samlingsverket »The Caribbean at Mid-Century» (Gainesville 1951) återfinnes bl. a. en kort »Appraisal of

¹ Det Ibero-amerikanska biblioteket hålles öppet för besök alla veckodagar mellan kl. 14—16 utom lördagar, samt dessutom fredagar kl. 18,30—20. Institutionens lokaler äro belägna i Handelshögskolans byggnad, Sveavägen 65 (tel. 31 58 50). Boklån till andra delar av landet — eller till grannländerna — förmedlas lämpligen av de lokala biblioteken.

the Revolution in Mexico» av *J. Lloyd Mechem*, som är av betydande intresse. Det gäller givetvis den genomgripande omvälvning på de politiska, ekonomiska och sociala områdena, vilken utlöstes genom resningen mot den mångårige diktatorn Porfirio Díaz år 1910. Revolutionens bakgrund tecknas av *J. C. Valadés* i det stora verket »El porfirismo. Historia de un régimen» (México 1948). De vapenskiiften, som hörde den mexikanska revolutionen till, ha via konst, skönlitteratur och nu senast genom filmen om Zapata vunnit legendarisk ryktbarhet världen runt. Dess väsentligaste sidor, den fortlöpande samhällsombandningen, uppfångar man något av i exempelvis *F. Tannenbaum*: »Mexico. The struggle for peace and bread» (New York 1950) och *S. A. Mosk*: »Industrial revolution in Mexico» (Berkeley & Los Angeles 1950). Om den av presidenten Cárdenas 1938 nationaliserade oljeindustrien och dess politiska aspekter handlar en 1950 utkommen monografi på spanska av *J. D. Lavín*. — Ett alldeles speciellt perspektiv på revolutionens inre verkningar och det moderna samhällets expansion i den vidsträckt, primitiva landsbygden får man i sociologen *O. Lewis*' arbete: »Life in a Mexican village. Tepoztlán restudied» (Urbana 1951). Lewis har haft fördelen att kunna utgå från en liknande undersökning av samma by för drygt tjugo år sedan och har därigenom kunnat göra jämförande slutsatser av sällsamt intresse. — Vad beträffar Mexiko bör man kanske också påminna om, att en allsidig översikt på svenska utgivits av *Ivan Lind* under titeln »Mexiko. Natur och folk» (Stockholm 1951).

Puerto Rico, som Förenta Staterna 1898 erövrade från Spanien, har nyligen tillerkänts en mycket vidsträckt självbestämmanderätt. Öns elakartade ekonomiska och sociala problem och det delikata förhållandet till Förenta Staterna — bl. a. gjorde ju en nationalist 1950 ett försök att mörda president Truman — belysas av *V. Petrullo*: »Puerto Rican paradox» (Philadelphia 1947) och *H. S. Perloff*: »Puerto Rico's economic future» (Chicago 1950). — Förhållandet mellan Förenta Staterna och ett land tillhörande den iberio-amerikanska gemenskapen utgör också huvudtemat i *L. O. Ealy*: »The Republic of Panama in world affairs 1903—50» (Philadelphia 1951). Samtidigt ger hans framställning ett exempel på de latinamerikanska nationernas betydelsefulla insats inom de internationella organisationerna, Nationernas Förbund och Förenta Nationerna. — Hur statsmaskineriet i en liten centralamerikansk republik egentligen fungerar, vacklande mellan diktatur och halvparlamentarism och i skuggan av mäktiga internationella finansintressen, belyses av *W. S. Stokes* i »Honduras. An area study in government» (Madison 1950).

Beträffande Sydamerika i egentlig bemärkelse ger *W. Hopp* en allsidig och lättillgänglig orientering i »Südamerika und wir» (Berlin 1950). För flera av Sydamerikas republiker har Royal Institute of International Affairs i London publicerat gedigna översikter i lättsmält form: *G. J. Butland* har skrivit om Chile 1951, *J. A. Camacho* om Brasilien och *G. Pendle* om Uruguay, »South America's first welfare state», 1952. En volym om Colombia väntas utkomma inom närmaste tid. — Beträffande Venezuela, vars blixtnabba utveckling under

Litteratur

senare år kommit litteraturen att lika snabbt föråldras, finns bl. a. en år 1952 utkommen handbok på tyska av *H. P. Ptak* att tillgå. — *G. I. Blanksten* har som motto i sin bok: »Ecuador: Constitutions and Caudillos» (Berkeley & Los Angeles 1951) valt ett yttrande av den 1947 avsatte presidenten Velasco Ibarra om hur övermåttan vanskligt det är att regera Ecuador. Men Velasco Ibarra tycks ej ha låtit sig avskräckas, ty i år har han åter blivit president efter osedvanligt lugna och ordnade val. — I »Proceso sobre asilo entre el Perú y Colombia ante la Corte Internacional de Justicia» (Lima 1951—52) delges man den peruanska regeringens synpunkter på en högst egenartad politisk stridsfråga. I januari 1949 beviljades den bekante peruanske politikern Haya de la Torre, det oppositionella apristapartiets ledare, asyl i colombianska beskickningens byggnad i Lima, där han alltjämt tycks befinna sig. Om han nämligen skulle lämna legationens område, bleve han omedelbart omhändertagen av myndigheterna, och tillåtelse att lämna landet har han ej kunnat få. — I Bolivia inträffade i april i år en blodig revolution, som förde en mot Peróns Argentina mycket välvillig regim till makten och nationaliseringen av de stora tenngruvorna har blivit dagens viktigaste fråga. De maktägandes synpunkter framläggas bl. a. i *A. Valencia Vegas* i september publicerade »El proceso capitalista occidental y la nacionalización de las minas en Bolivia». — Grannlandet Paraguays politiska och ekonomiska förhållanden behandlas i en översikt av *S. Maldonado*, som utgör det senaste tillskottet — nr. 52 — till en verkligt rikhaltig och mångsidig mexikansk publikationsserie, »Colección Tierra Firme», vilken finnes tillgänglig på biblioteket. Till tidigare volymer i denna serie höra *R. Donoso*: »Las ideas políticas en Chile» och *Poblete Troncosos* redan omnämnda bok om arbetarrörelsen.

Helt nyligen fingo vi i Sverige ett beaktansvärt bidrag till litteraturen om dagens Argentina, förre pressattachén *Martin Rogbergs* »Balkong mot Esmeralda». *R. J. Alexander* upphåller sig i sin »The Peron era» (New York 1951) särskilt vid de fackliga organisationerna och den peronistiska regimen. Det bör observeras, att han själv varit korrespondent åt den socialistiska, argentinska tidningen »La Vanguardia». Utgivarna av Times' sydamerikanska motsvarighet, den 1951 av de argentinska myndigheterna övertagna »La Prensa», har i år i New York publicerat boken »Defense of Freedom», som väntas inom kort komma biblioteket tillhanda. Detsamma gäller pseudonymen *Maria Flores'* »The woman with the whip: Eva Perón» (New York 1952). Den nyligen avlidna presidentskans bok »La razón de mi vida» (Buenos Aires 1951) ger hennes egen syn på sin gärning.

Ur den rika litteraturen om Brasilien skulle man kunna nämna: »Brazil, Portrait of half a Continent» (New York 1951), en volym med bidrag från både brasilianska och utländska sakkunniga. Den världs-bekante sociologen *Gilberto Freyres* »Brazil. An interpretation» (New York 1951) och *A. de Limeira Tejo*: »Retrato sincero do Brasil» (Rio de Janeiro 1951) äro mycket subjektiva analyser, som också uppfylla litterära anspråk.

Portugals ostörda politiska, sociala och ekonomiska utveckling un-

der senare år har inte lockat på långt när så många skribenter som dess konstskatter och skönhetsvärden gjort. Stor uppmärksamhet väckte den franska författarinnan *Christine Garniers* »Vacances avec Salazar» (Paris 1952). Den företagsamma damen hade verkligen lyckats att bli förmedlare av åtskilliga intressanta uttalanden av landets mångårige, tystlåtna, tillbakadragne och ej minst därför legendariske styresman.

När det gäller dagens Spanien finns det gott om tolkningar och synpunkter, ja, få reseskildrare från senare tid ha undgått att taga ställning till landets både utrikes- och inrikespolitiska spörsmål. Till de allvarligare i sistnämnda genre hör *G. Brenans* »The face of Spain» (London 1950). Utpräglad vänstersynpunkt företräder *E. Reske-Nielsen*: »Spanien, Republik og Francostyre 1931—1948» (Köbenhavn 1949), under det att *R. Pattee* i »This is Spain» (Milwaukee 1951) är talesman för ett ultrakatolskt, monarkistsympatiserande betraktelsesätt. Han framhåller som sin mening, att de västallierades avvisande hållning gentemot Spanien under efterkrigstiden ur demokratiens synvinkel vore svårt att förena med stödet åt Titos Jugoslavien och tillägger: »... if we were consistently so scrupulous, we would have to break relations with at least half a dozen Hispanic American countries...» *J. Cleugh*: »Spain in the modern world» (London 1952) uppger sig avse att lämna en fullt objektiv framställning, en förvisso vansklig uppgift. Han hävdar, att »It is true that Spain is not and never will be a 'democratic' country», men förordar största möjliga samarbete inom ramen för det anti-kommunistiska försvaret.

Om man vill följa med vad som sker i politiskt och ekonomiskt avseende i alla de olika iberio-amerikanska länderna, dvs. även Spanien och Portugal med kolonier, är den månatliga »Hispanic American Report», som utges av Stanford University i California en utomordentlig källa. Den ger realistisk och allsidig information.

Magnus Mörner.